

HOMO DEUS

Yarının Kısa Bir Tarihi

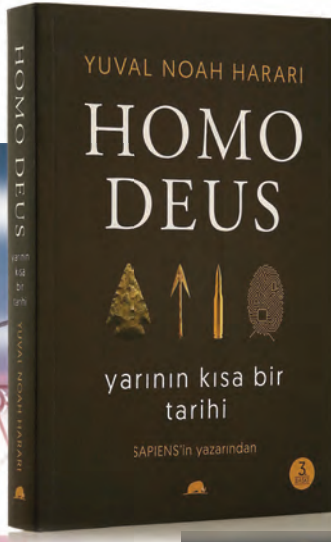
Mehmet Adıgüzel - İstanbul - Levent Rotary Kulübü GDB

atınceden “Tanrı İnsan” veya “Tanrılaşmış İnsan” olarak Türkçeye çevirebileceğimiz Homo Deus ismi yazarın, yine Latince den gelme Homo Erectus veya Homo Sapiens isimlerinden esinlenerek yeni bir türün doğuşunu ifade etme isteğinden kaynaklanmaktadır ve bu yönüyle kitabın ismi içeriğinin de bir özeti gibidir. Kitabın yazarı Yuval Noah Harari, Kudüs İbrani Üniversitesi Tarih Bölümü Profesörü, doktora derecesini Oxford Jesus College’da tamamlamış ve İsrail’de

yaşamaktadır. Ayrıca Harari’nin bugüne kadar Türkçeye de çevrilen ve orijinal isimleriyle “Sapiens: A Brief History of Humankind” ve “21 Lessons for the 21st Century” isimli kitaplarıyla birlikte, toplamda 60 dilde, 27,5 milyon kopya satmış ve yine bu

kitaplar birçok ülkede çok satanlar listesine girmiştir. Yazımızın konusu olan Homo Deus kitabına tekrar dönecek olursak, şu çarpıcı cümleyle başlar kitap: “Üçüncü bin yılın şafağına gerinerek ve gözlerini ovuşturarak uyarın insanlık” der ve adeta günümüzden, insanlığın geleceğine bir milat koyar Harari. Devamında ise, temelden alıyor insanlığın macerasını; geçmişten bugüne gelişimiz ve bugünden geleceğe doğru yapacağımız yolculuğu üç başlık altında incelerken, yer yer bir korku

Yuval Noah Harari

tünelinden geçiriyor okuyucusunu. Harari birinci bölümde; insanlarla diğer canlılar arasındaki farkı, türümüzün diğer canlılardan ayrılarak dünyayı nasıl fethettiğini ve dünyayı fetherken yaptığımız zorbalığı yalın bir dille anlatıyor. İnsanlığın alâmetifarikasını anlatırken şöyle der, “Dünyanın en güçlü türünün Homo Sapiens olduğu şüphe götürmez bir gerçek. Ahlaki olarak da üstün bir konuma sahip olduğunu düşünen bu tür, insan yaşamının inekler, filler ve kurtlarınkinden daha değerli olduğuna inanmak istiyor. Tabii ispatlanmış bir sav değildir bu.” Böylelikle türümüzün güçlü olmasının tek başına değerli olmasına yetmeyeceğini öğrenmiş oluyoruz.

Kitabın ikinci kısmında ise, İnsanın dünyayı ve yaşamı anlamlandırma çabasına yoğunlaşıyor; bu noktada türümüz, yani Homo Sapiens’in canlılar arasında en güçlü tür olması ve diğer canlıların yaşamını kontrol etmesinin yeterli gelmediğini ifade ederken, insanlığın anlam arayışını ve diğer canlılardan farklı olarak yarattığı ulus, para ve din gibi sanal değerlerle hayatı anlamlandırmaya ve yaşama tutunmaya çalıştığını anlatır.

Fakat yine aynı insanlığın Modern Sözleşme ile birlikte, “güç” karşılığında anlamı terk ettiğini de üzülerek öğreniyoruz kitaptan.

İnsanlığın inanç macerasını ilkel dinlerden başlayarak pagan dinlere ve oradan göksel dinlere kadar incelerken, geldiğimiz 21. Yüzyılda Homo Sapiens’in insan türüne tapınmanın ideolojisi olan Hümanizmi nasıl etkin dini inanç haline getirdiğini çarpıcı bir dille kaleme almış Harari. Oysa inanç maceramızın bununla da sınırlı kalmayacağı ve bu büyük yaşam dönüşümünün kendisiyle birlikte yeni inanç sistematiğini de getireceğini ve yeni inanç sistematiğinin daha çok “veri”ye dayalı olacağını da belirtmeyi de ihmal

etmiyor.

Profesör Harari, kitabın ilk iki kısmında geçmiş ve günümüzle ilgili ezberlerimizi bozarken okuyucuya esas sürprizini son kısma saklar ve bu kısımda sorduğu sorularla adeta hayal etmekte güçlük çektiğimiz bir geleceği resmeder.

Harari Kitap boyunca; Hayatın anlamını, özgür iradeyi, zekâyı, bilinci, mutluluğu ve acıyı irdelerken, kilit bir soru ile içsel bir sorgulamaya itiyor bizi: Düşüncelerimin ve arzularımın efendisi ben isem önümüzdeki bir dakika boyunca hiçbir şey düşünmemeyi başarabilir miyim?

Aslında herkesin kendi üzerinde yapacağı bir test ile kendi cevabını bulacağı bir soru!

İşte yukarıdaki bu kilit sorunun ve muhtelif cevapların faş ettiği gerçekliğimiz ışığında, 21. Yüzyılda insanlığın esas sınavını, teknoloji ve biyoteknolojinin gelişimi ve bu iki akımın muhtemel birleşmesiyle beraber vermek zorunda kalacağımız bir gerçek.

Tamda bu noktada Yapay Zekâ’yı incelerken; bugüne kadar yüksek zekânın her zaman gelişmiş bir bilinçle birlikte anıldığını, bugünden başlayarak önümüzdeki kısa ve orta vadede zekânın bilinçten ayrılacağını ve bunun sonucunda ise; insanların ekonomi için değerlerini yitireceğini acı bir şekilde ifade ediyor.

Çünkü “bilinç” insanlara ait olmaya devam ederken “zekâ” artık insandan farklı olan makinelerin eline geçmektedir. Bu noktada karşımıza yeni bir soru çıkıyor: Zekâ mı yoksa bilinç mi daha önemlidir? Zekâ ile bilincin bir arada anıldığı insanlık tarihi boyunca çok fazla sorun olmamıştı fakat geldiğimiz 21. yüzyıl gerçekliğinde bu soru siyasi ve ekonomik bir meseleye dönüşüyor. Ordular ve şirketler açısından değerlendirildiğinde ise cevap çok net: Ekonomi açısından yüksek katma değer yaratan zekâ el üstünde tutulurken, bilinç olmazsa olmaz kabilinde değildir ve şüphesiz bu bir devrimdir. Fakat Harari, atların sanayi devrimiyle birlikte önemini yitirmesini ve değişen kaderlerini insanlığa da hatırlatıyor.

Harari’ye göre Homo Sapiens medeniyet değerleriyle birlikte tarih sahnesini terk etmek üzeredir ve yeni yaşam biçimi makine ve makine-insan karışımı hibrit bir medeniyetin doğuşuna tanıklık edecektir.

Ve kitabın sonunda yaptığı tespitler ve sorduğu sorulardan iki tanesini aşağıya bırakıyorum.

- Bilinci olmayan ama yüksek zekâlı algoritmalar (Yapay Zeka) yakında bizi bizden daha iyi bilecek.
- Bilinci olmayan ama yüksek zekâlı algoritmalar bizi bizden daha iyi bilecek duruma geldiğinde toplum, siyaset ve gündelik hayat ne olacak neye benzeyecek?

